

TÀI LIỆU HỌC LÀM GỐM CĂN BẢN

Tài liệu tổng hợp dành cho học viên lớp gốm căn bản của Vietclay.

Biên soạn bởi:

- Huỳnh Thị Diệu Linh
- Từ Kỳ Long

PHẦN 2

Kỹ thuật làm gổm

Phần 2 đi sâu vào các kỹ thuật làm gổm, tập trung vào các phương pháp nặn tay (như nhấn, cuộn dải, dẹt đất) cho và phương pháp dùng bàn xoay với các bước như căn tâm, mở, kéo và tiện gổm.

Các bước, cách chuẩn bị đất trước khi làm gốm

Gốm là một bộ môn đòi hỏi kiến thức sâu rộng, không chỉ về tính chất lý hóa của đất mà còn về con mắt nghệ thuật, cũng như sự cảm nhận tinh tế thông qua học tập và thực hành.

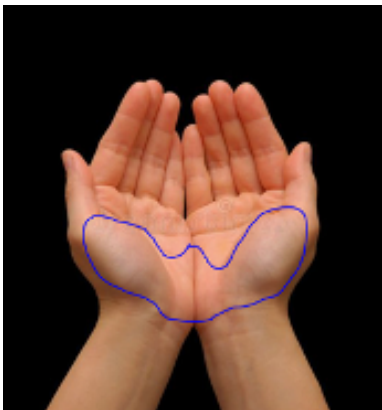
Khâu đầu tiên của việc làm gốm, dù là nặn tay hay sử dụng bàn xoay, là chuẩn bị đất. Kỹ thuật này đòi hỏi sự kết hợp giữa sức lực, sự tập trung và khả năng cân đối tỷ lệ giữa đất và nước, tùy thuộc vào sản phẩm mà chúng ta sẽ tạo ra. Vậy tại sao cần phải nhào đất? Khi đất đến tay chúng ta, dù đã được xử lý hay chưa, việc nhào đất vẫn cần thiết vì hai lý do chính:

1. Độ ẩm và độ nhão của đất thường không đồng đều. Các liên kết trong đất sẽ không hoạt động tốt nếu độ ẩm không nhất quán. Nếu vật liệu không đồng đều về độ ẩm, việc nứt gãy các liên kết sẽ xảy ra, dẫn đến nhiều nguy cơ hỏng sản phẩm trong quá trình thực hiện.
2. Trong đất tồn tại nhiều vết nứt/ bong bóng khí mà chúng ta có thể không nhìn thấy. Những vết nứt/bong bóng này cần được loại bỏ vì chúng có thể làm nổ sản phẩm trong quá trình nung và gây nứt gãy khi sản phẩm đang phơi khô.

Kỹ thuật vò đất bằng tay (Kneading and Wedging the Clay)

Có hai cách chủ yếu để nhào đất:

- **Nhào đất hình đầu trâu (Ram's head):** Sẽ tạo ra hình dạng giống đầu trâu (hoặc cừu, dê,...). Dùng hai tay ấn phần đất xuống bàn nhào đất, các ngón tay sẽ thu đất về phía cơ thể, cuộn lại và lặp lại thao tác cho đến khi đất được nhào đều. Lực nhấn tập trung ở phần gò dưới.

- **Nhào đất xoắn ốc (Spiral Wedging):** Tạo hình xoắn ốc (giống vỏ sò). Tay không thuận cố định đất trên bàn, tay còn lại tác động lực lên đất, sau đó dùng ngón tay kéo đất về phía mình.

- Cuối cùng, sau khi nhào đất xong, chúng ta sẽ chia đất thành những phần nhỏ với định lượng phù hợp và dùng tay đập để tạo thành hình cầu. Đặt khăn ẩm phủ lên hoặc cho vào xô, chậu để giữ ẩm cho đất, đồng thời thao tác này cũng giúp nén đất lại và loại bỏ bong bóng khí một lần nữa.
- Lưu ý: Có thể chia nhỏ đất ra trước và luyện tập với một lượng đất vừa phải, phù hợp với khả năng của bản thân.

Kỹ thuật tạo hình gốm nặn tay

Sử dụng các phương pháp tạo hình gốm nặn tay bằng các phương pháp như nhấn, cuộn dải, và dẹt đất

Kỹ thuật tạo hình gốm trên bàn xoay

Gốm bàn xoay sử dụng bàn xoay máy để tạo ra các sản phẩm đối xứng bằng cách sử dụng dụng cụ và các kỹ thuật chuyên biệt.

Các kỹ thuật làm gốm nặn tay

Các kỹ thuật tạo hình gốm bằng tay là một bước khởi đầu tuyệt vời cho những người mới bắt đầu. Một số phương pháp phổ biến gồm có:

- **Nhéo đất (Pinching):** Dùng ngón tay để nhéo và tạo hình đất sét theo ý muốn.
- **Cuộn dải (Coiling):** Lăn dài các dây đất sét và cuộn chúng lại thành hình dạng mong muốn.
- **Dẹt đất (Slab building):** Lăn phẳng các tấm đất sét và ghép chúng lại để tạo thành hình dạng mong muốn.

Minh họa

Nặn Gốm Bằng Kỹ Thuật Nhéo Đất (Pinch pottery)

Chuẩn bị đất sét

Bắt đầu với một viên đất vo tròn

Dùng ngón cái ấn vào tâm viên đất, sau đó nhéo lên để tạo thành các bức tường.

Vừa nhấn vừa xoay để đảm bảo độ dày của các bức tường đều nhau.

Làm mịn và hoàn thiện phần miệng bát

Nhẹ nhàng vỗ đáy bát trên một bề mặt phẳng để tạo một điểm phẳng ở đáy, giúp bát đứng vững hơn.

Hoàn thành hình dáng bát

Bigger Bowl made by Pinch Pottery

Kỹ thuật làm gốm be chạch (Coil pottery)

Kỹ thuật làm gốm be chạch có từ lâu đời, nhưng hiện nay rất ít nơi còn sản xuất đồ gốm bằng be chạch. Ưu điểm của kỹ thuật này là cho phép tạo ra những sản phẩm có kích thước lớn/to đại và đa dạng về hình dáng nhờ đặc tính linh hoạt của dải chạch. Tuy nhiên, để làm được gốm be chạch, cần kết hợp nhiều kỹ thuật và chú ý kiểm soát các yếu tố như độ ẩm, độ nặng, và tính chất của đất.

Để tiến hành làm gốm be chạch chúng ta cần thực hiện các bước sau:

- Bước 1: Nhào đất (phương pháp đã được nhắc ở buổi 1)
- Bước 2: Tạo dải chạch

Để tạo dải chạch thì có một số cách như sau:

- Dùng tay vê cuộn để tạo nên dải chạch

- Cán đất và dùng dao cắt để tạo dải chạch

- Dùng máy thủ công tạo dải chạch

- Kéo dải chạch bằng tay (Kỹ thuật này đòi hỏi khả năng linh hoạt và kiểm soát độ ẩm cũng như tính dẻo của đất tốt)

Bước 3: đắp chạch/ Be chạch : Để be chạch cần lưu ý đến sự gắn kết của đất. Chúng ta cần kết hợp đất để sao cho đất được liên kết tốt, không kẽ hở và vận dụng linh hoạt vào vật dụng mà chúng ta sẽ làm. Để liên kết các đoạn chạch vào với nhau chúng ta có thể dùng kỹ thuật tương tự như việc gắn kết hai bộ phận lại với nhau bằng “BÙN” hoặc dùng dải chạch nhão và miết trực tiếp để gắn kết.

- Đầu tiên chúng ta cần tạo mặt phẳng đáy. Tùy vào hình dáng của đồ vật cần làm sẽ có cách tạo khác nhau. Nhưng cần lưu ý đặc biệt vào phần đáy này và chăm chút kỹ lưỡng ngay từ bước đầu tiên này. Một vật cần có nền móng(tức phần đáy) tốt thì mới đứng vững được.
- Dùng công cụ để cạo để tạo độ nhám giúp bùn bám dính và liên kết các phần tốt hơn, tạo vết nhám cả ở phần đáy vật lẫn phần dải chạch.

Đắp bùn vào phần cạo nhám sau đó dùng tay hoặc dùng công cụ miết đất ở các dải chạch để các dải liên kết vào với nhau một cách chặt chẽ

***Lưu ý:** 1. Đối với kỹ thuật liên kết dải chạch không dùng bùn. Chúng ta cần sử dụng đất nhão hơn và kiểm soát độ ẩm của đất thật tốt.

2. Trong lúc tiến hành đắp dải chạch cần lưu ý đảm bảo độ ẩm thường xuyên để tránh các phần bị khô không đồng đều dẫn đến việc bị nứt trong quá trình khô.

3. Trong quá trình tạo hình cần lưu ý thường xuyên đến độ đổ, nghiêng và sai lệch của vật để có phương pháp chống đỡ phù hợp.

b. Tạo hình bằng bàn xoay thủ công.

- Tạo hình bằng bàn xoay thủ công được áp dụng chủ yếu cho vật có trục quay quanh một trục như bát, cốc, bình hoa,... Chúng ta cần tiến hành cân đất ở trung tâm và xoay bàn xoay để tạo hình.

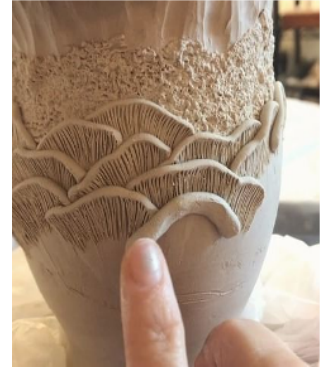
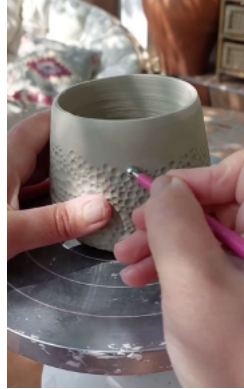
- Bàn xoay thủ công là phương pháp phổ biến để tạo hình và giúp đỡ rất nhiều cho các phương pháp khác. Việc có lựa chọn bàn xoay thủ công để tạo hình không hề phụ thuộc vào hình dáng của đồ vật mà chúng ta tạo ra. Ở đây bàn xoay thủ công mà Vietclay nhắc đến không chỉ là một phương pháp mà nhiều hơn là sự hỗ trợ trong quá trình làm gốm bằng tay. Chúng ta cũng có thể kết hợp bàn xoay thủ công với kỹ thuật ấn nắn, làm gốm be chạch, trang trí,...

c. Tạo hình bằng phương pháp điêu khắc, làm phù điêu.

Việc áp dụng phương pháp điêu khắc, làm phù điêu không chỉ gói gọn trong việc tạo hình mà còn có thể ứng dụng vào việc tạo và trang trí bề mặt.

Phương pháp điêu khắc, làm phù điêu là phương pháp phổ biến có tính ứng dụng và sáng tạo cao.

*Lưu ý: Các kỹ thuật dẹt đất, ghép nối,... đã được kết hợp trong quá trình thực hành cùng các phương pháp tạo hình trên bàn xoay, làm phần đáy,... nên sẽ không được nhắc kỹ đến trong phần tài liệu này